

INBO Webinars

Biodiversiteit in het Agrarisch Gebied (MBAG)

Vogels en zoogdieren

Johannes Jansen

Simon Desmet

Ward Langerlaert

MEETNET AGRARISCHE SOORTEN (MAS): INHOUD

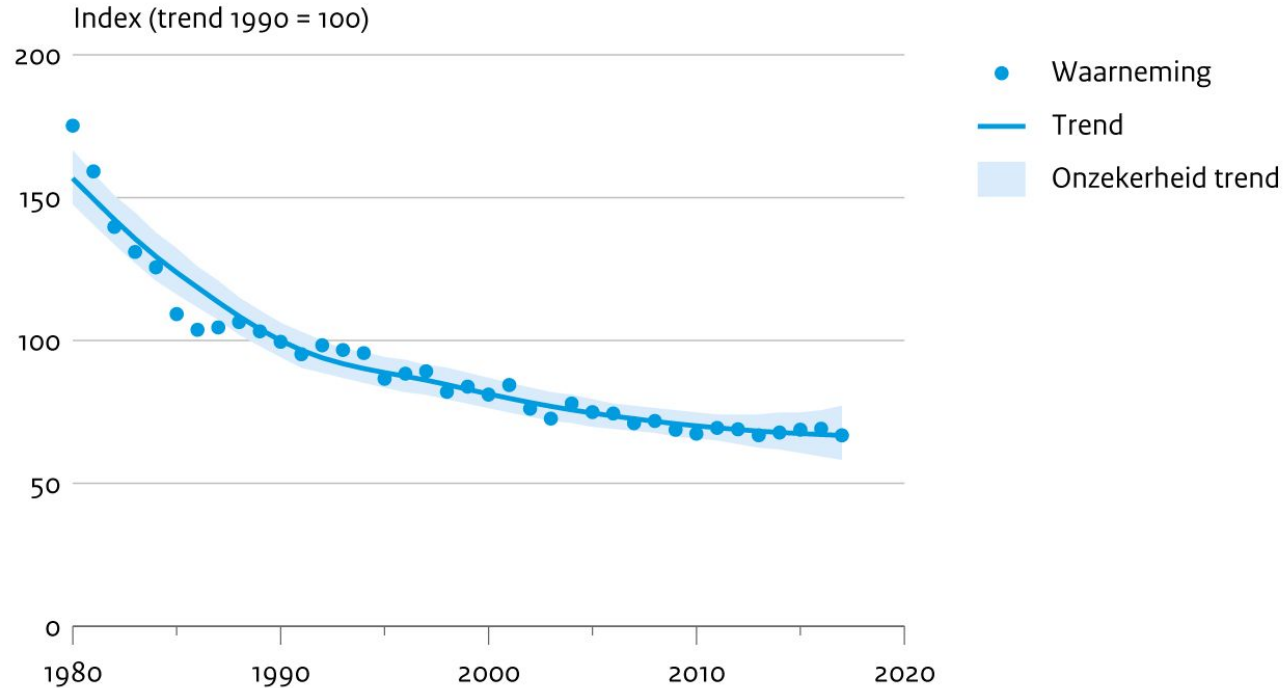
- Aanleiding
 - Landbouwvogeltrend in de EU
 - Trend broedvogels van landbouwgebied in Vlaanderen
 - Evaluatie-instrument: SBP akkervogels + maatregelen
- Uitrol van MAS
- MAS-telpunten
- MAS-tellingen
 - Broedcodes
 - Avimap
- Vrijwilligerswerking
- Resultaten
- Conclusies

Patrijs - foto: Johannes Jansen

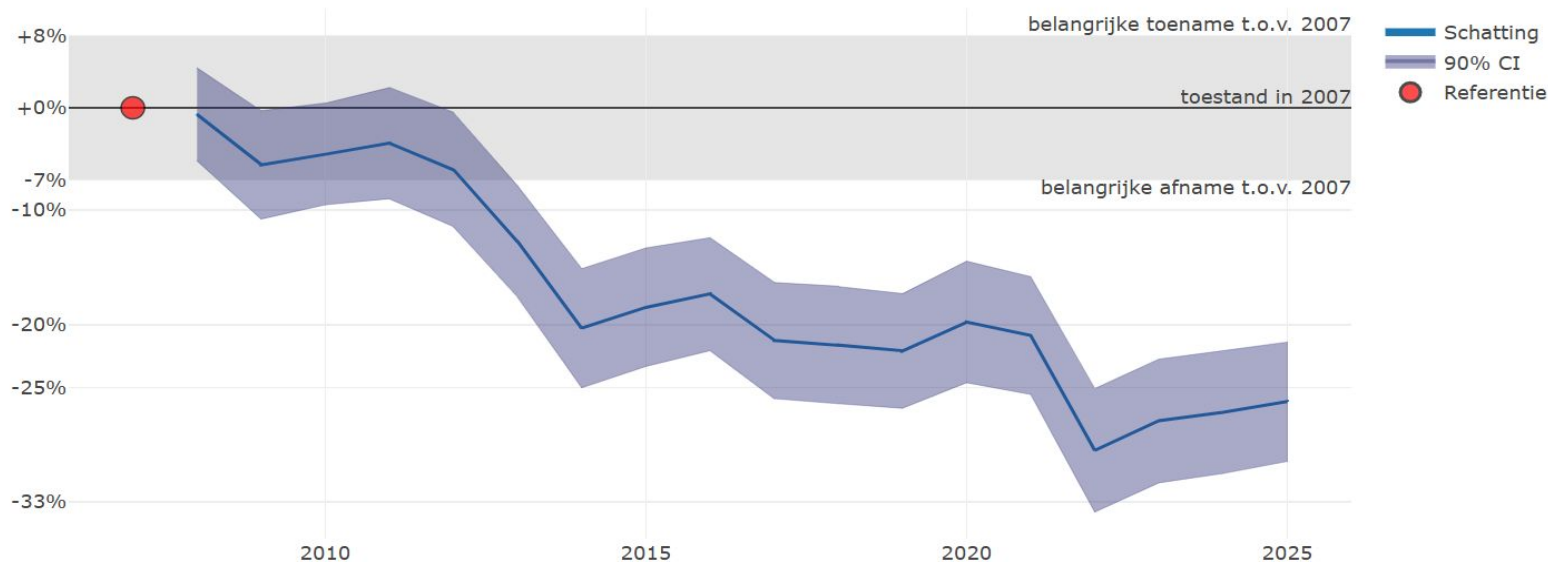
AANLEIDING: LANDBOUWVOGELTREND IN DE EU

Boerenlandvogels in Europese Unie

AANLEIDING: TREND BROEDVOGELS VAN WEIDEN EN AKKERS

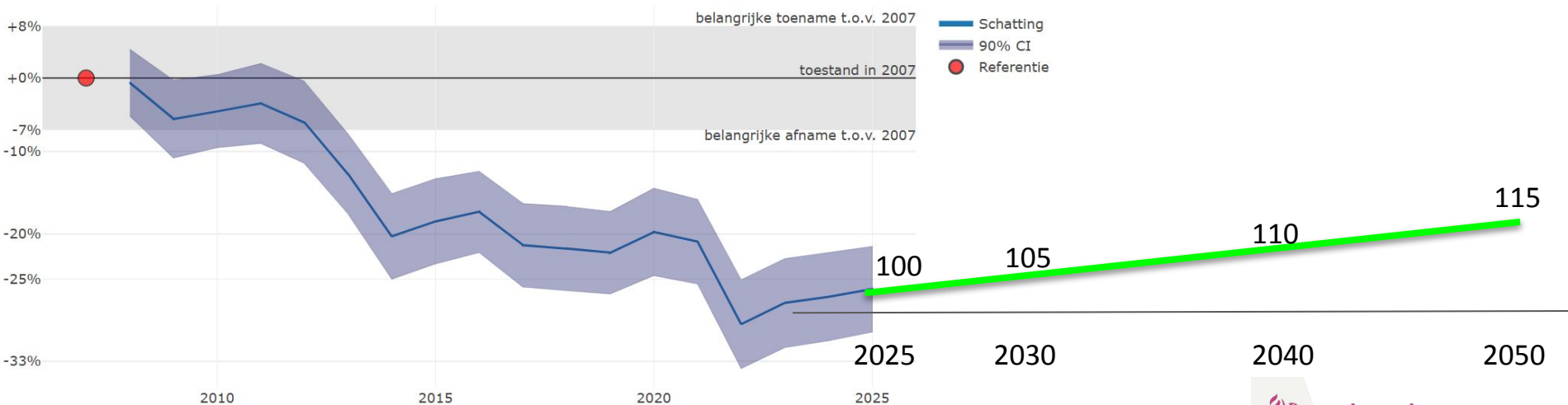
- - **26%** sinds 2007 (ABV): sterke afname
- 12 soorten: Boerenzwaluw, Geelgors, Gele kwikstaart, Grasmus, Kievit, Kneu, Patrijs, Ringmus, Roodborsttapuit, Scholekster, Torenavalk, Veldleeuwerik
- ABV: geen regionale verschillen en geen evaluatie van akkervogelbeleid

ABV
2026
(INBO)

DOELSTELLING EN STREEFCIJFERS

- EU Natuurherstelverordening: +5% over 5 jaar, +15% over 25 jaar
- Herstel naar niveau van 2013
- Streefcijfers SBP bronpopulatie (aantal broedparen per 100ha)

EVALUATIE-INSTRUMENT VAN VLAAMS AKKERVOGELBELEID: SBP AKKERVOGELS

Soortenbeschermingsprogramma
Akkervogels – achtergrondrapport

- Goedgekeurd in december 2021
- Aanleiding voor opzet MAS vanaf 2022

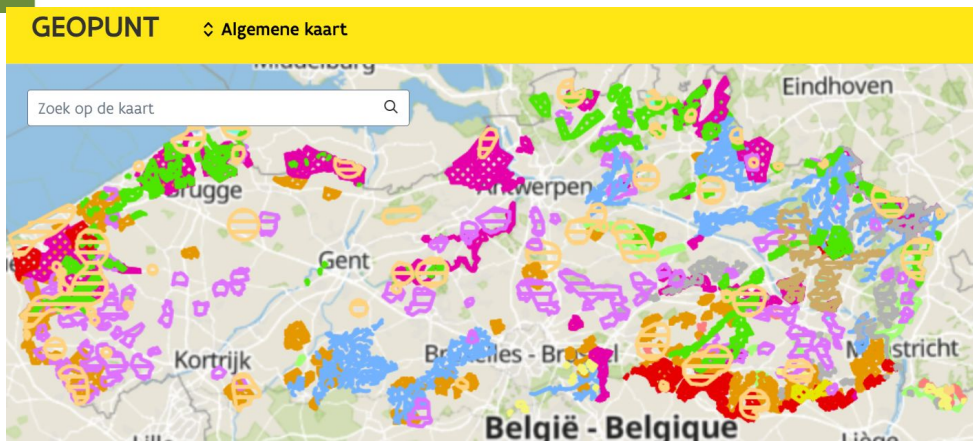

EVALUATIE-INSTRUMENT VAN VLAAMS AKKERVOGELBELEID: MAATREGELEN

Beheer-
overeenkomsten
Vlaamse Land
Maatschappij
(VLM)

Ecoregelingen & AMKM
Agentschap Landbouw
(ALZ)

Ecoregeling: Inzaai
van éénjarige
milieu-,
biodiversiteitsvrie
ndelijke of
klimaatbestendige
teelten

Agromilieuklimaat
maatregel: inzaai
van meerjarige
milieu-,
biodiversiteitsvrie
ndelijke of
klimaatbestendige
teelten

HELPT HET?

- Visser et al. 2025:
 - stabilisatie
 - inspanningen bundelen
 - meer en beter
- Hope Farm (RSPB)
 - totaal aanpak bedrijf
 - even productief
 - na 25 jaar +30%

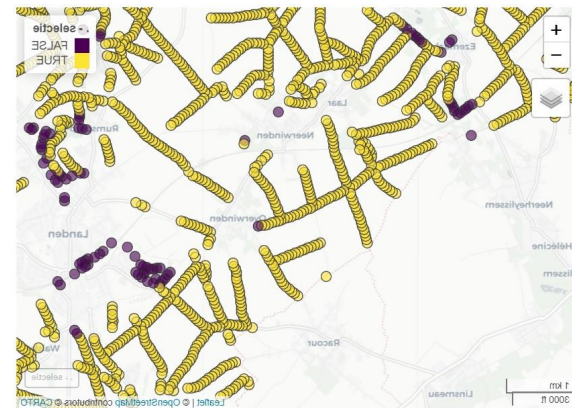
UITROL VAN MAS

- 2022: pilootprojecten in Oostelijke Leemstreek + De Moeren
- 2023: uitbreiding naar Zandleemstreek
- sinds 2024: uitrol over heel Vlaanderen

Foto: Nicolas Van Overmeeren

METHODE STEEKPROEF

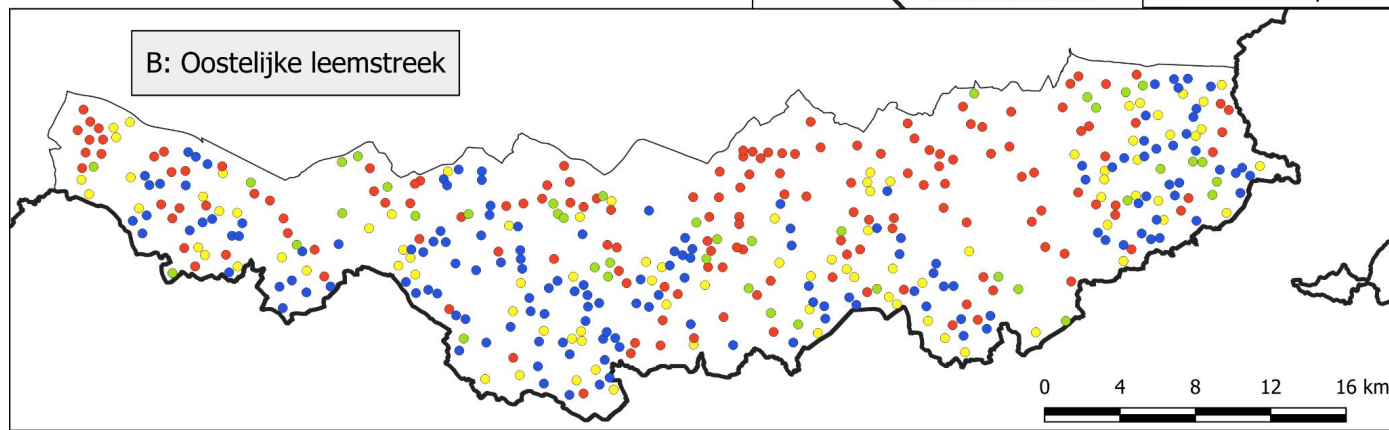
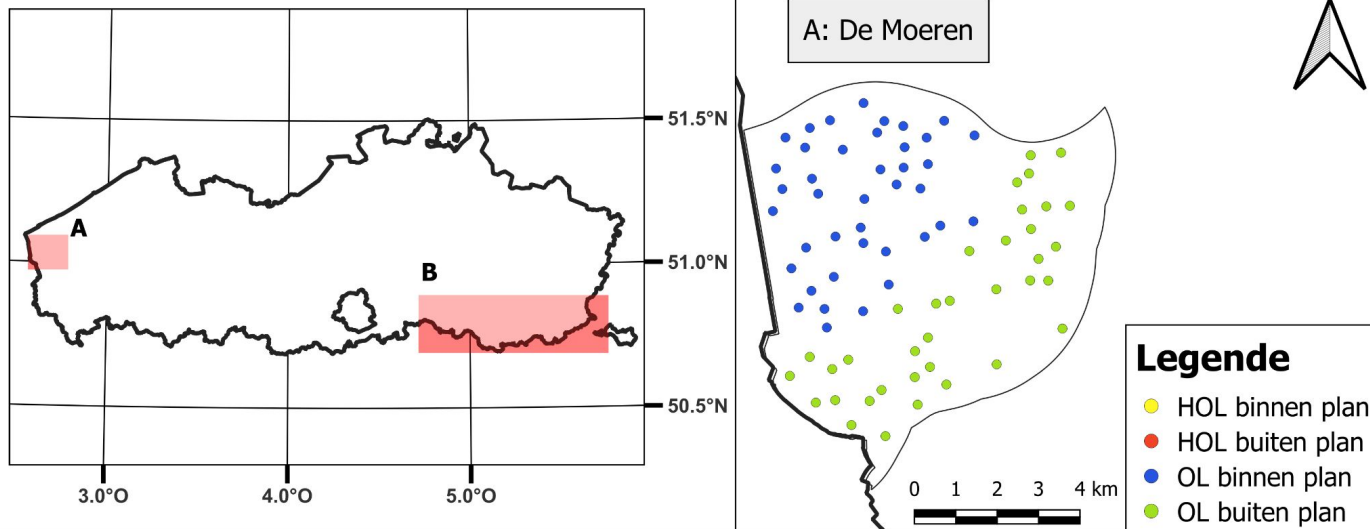
- Telpunten over alle landbouwgebieden (heel Vlaanderen)
- Steekproef: ruimtelijk goed gespreid en aselekt
- Gradiënt aan variabelen afgedekt:
 - ☐ definitie van strata (OL, HOL, binnen en buiten SBP)
 - ☐ hoofdteelten, beheerovereenkomsten, ecoregelingen
- Bereikbaar openbare weg of pad

MAS piloot sinds 2022

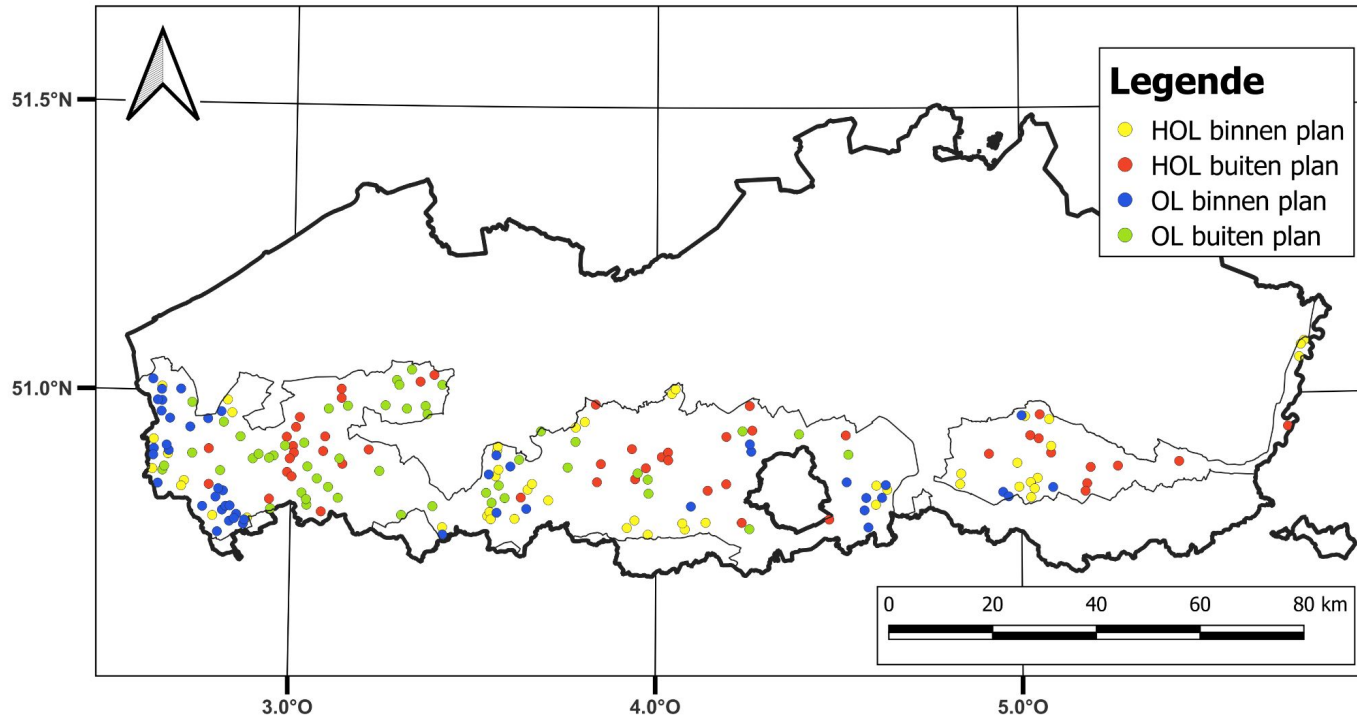

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Vlaanderen
is wetenschap

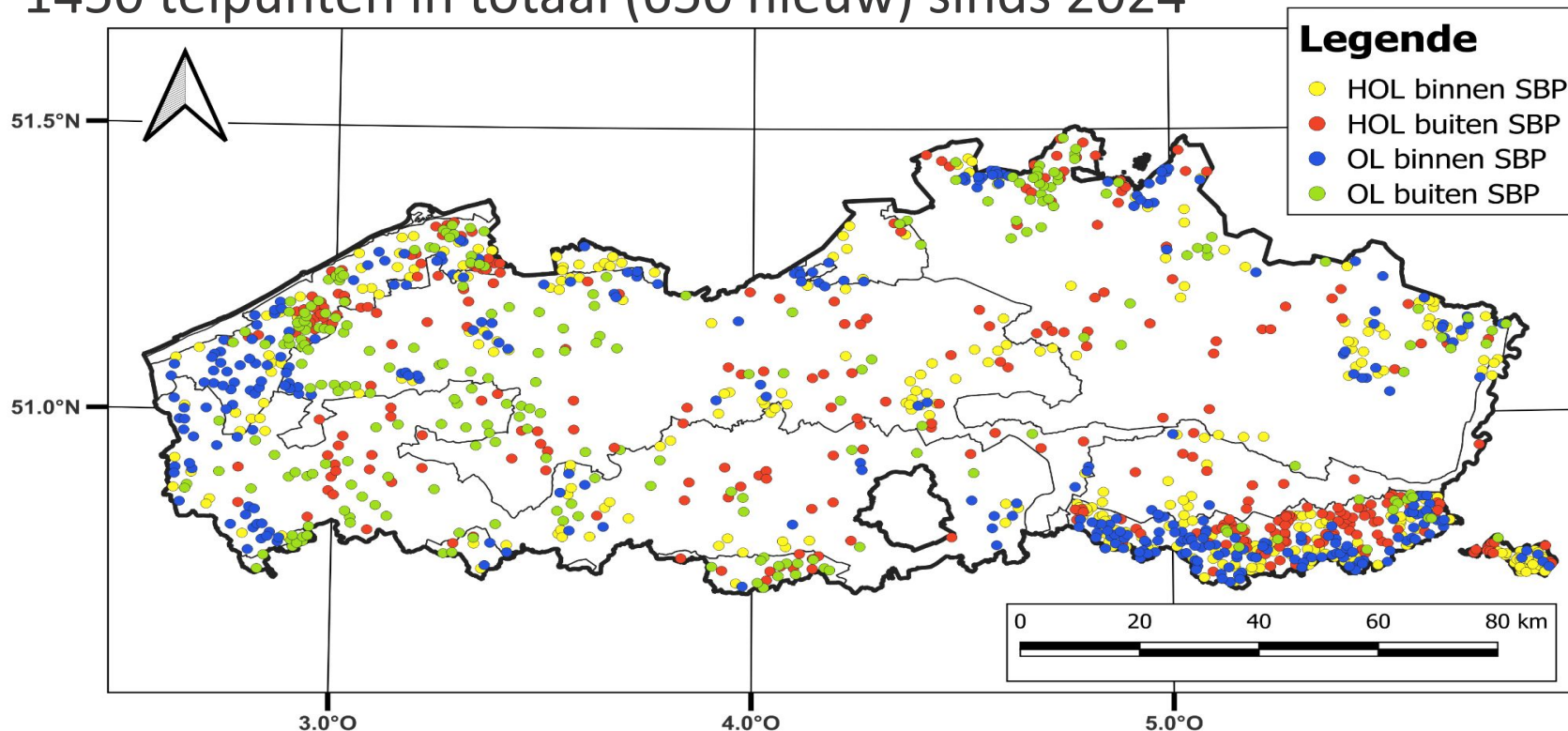
MAS uitrol Zand- en leemstreek sinds 2023

Uitrol naar heel Vlaanderen

1450 telpunten in totaal (650 nieuw) sinds 2024

MAS-TELLINGEN

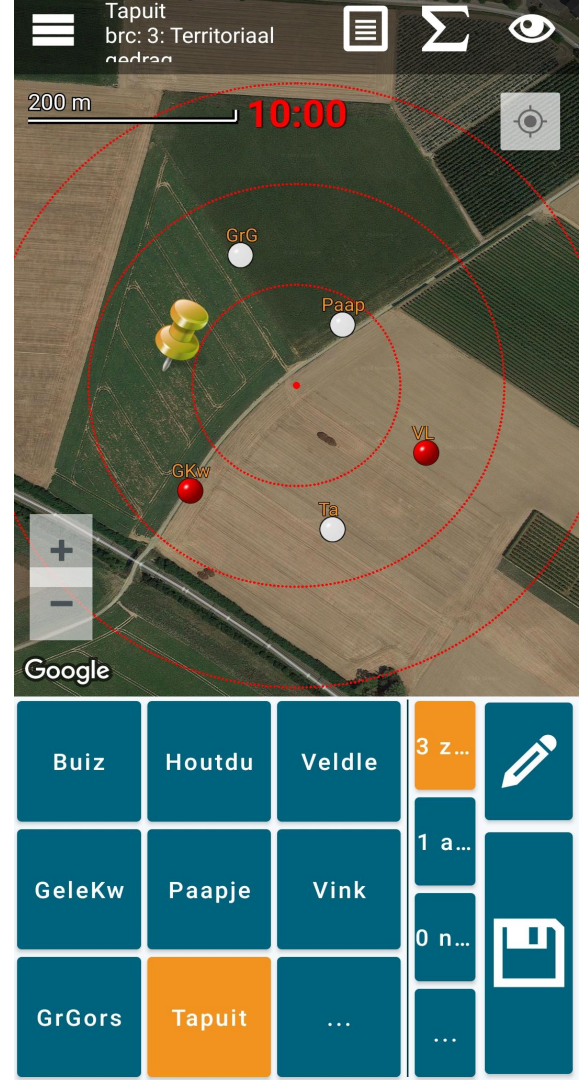
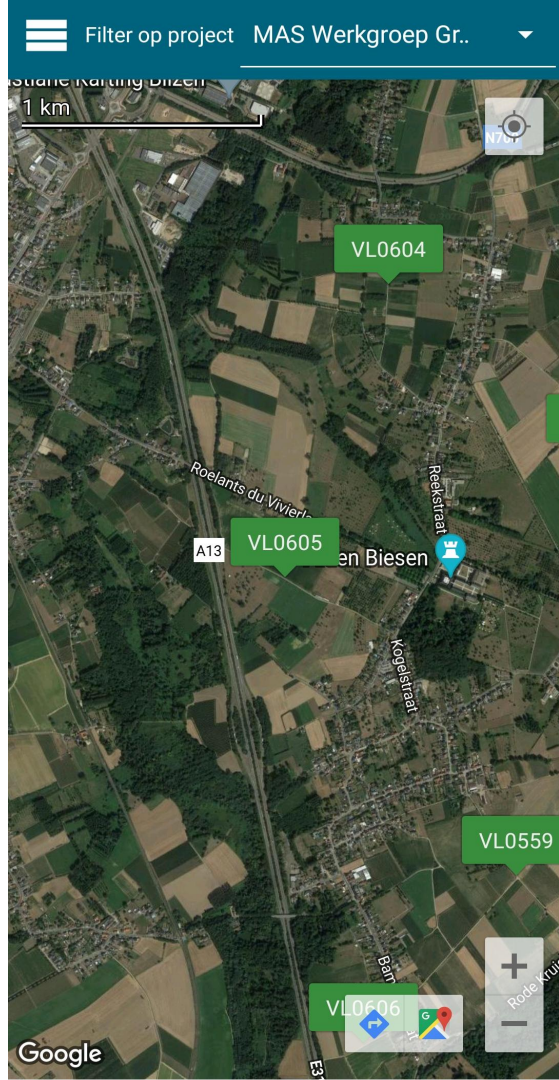
- 4 rondes per broedseizoen:
 - 1 - 20 april
 - 21 april - 10 mei
 - 11 mei - 10 juni
 - 21 juni - 15 juli
- 10 minuten per ronde
- Van zonsopgang tot 5 uur erna
- Alle vogels en zoogdieren
- Zicht- en hoorwaarnemingen

Haas - Foto: Johannes Jansen

AVIMAP

- Locatie aanstippen
- Broedcode toekennen
- 300 meter

VRIJWILLIGERSWERKING

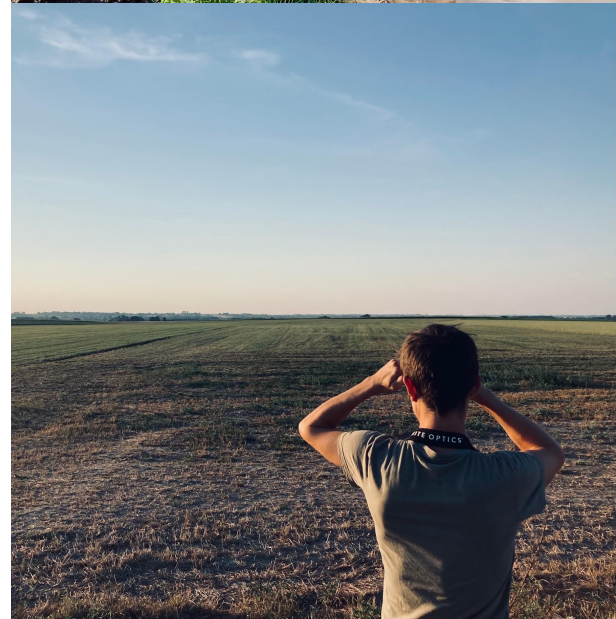
MAS-tellingen werden uitgevoerd door:

- INBO-medewerkers
- freelancers
- **vrijwilligers** => Artikel 20.9 NHV: inzet op burgerwetenschap

MEERWAARDE VAN BURGERWETENSCHAP?

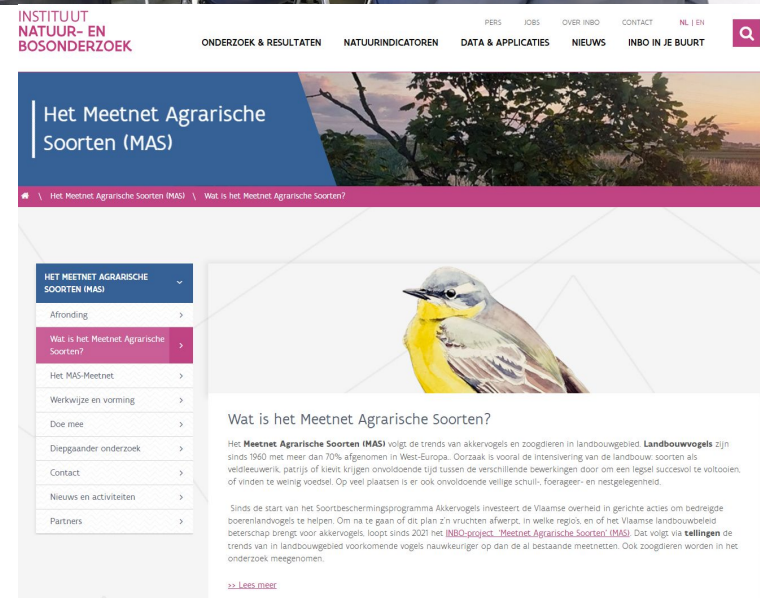
- Voor de vrijwilliger zelf:
 - drijfveer: bijdrage leveren aan uiteindelijke bescherming
 - zinvolle vrijetijdsbesteding
 - Voor MBAG:
 - wisselwerking INBO / burgers $\Leftrightarrow$ kloof burger - wetenschap
 - verhoogde maatschappelijke betrokkenheid
 - kostenefficiëntie
- $\Rightarrow$ nood aan professionele begeleiding en ondersteuning:
- kwaliteitsbewaking
 - terugkoppeling

VRIJWILLIGERSWERVING: HOE?

- Activiteiten:
 - Presentaties en lezingen: natuurverenigingen, VWG's, enz.
 - Boerenlandvogelexcursies
 - Vertegenwoordiging op natuurstudiedagen
- Communicatiekanalen:
 - eigen website: inbo.be/mas
 - YouTube filmpjes, gedeeld op de INBO-socials
 - INBO Vogelnieuws
 - artikels in regionale natuurtijdschriften

⇒ samenwerking met / instroom vanuit verschillende organisaties

VRIJWILLIGERSCOÖRDINATIE

- 2 regiocoördinatoren (oost / west)
- voorrang op 'claim' van telpunten: 5 tot max. 10 per teller
- kwaliteitsbewaking: hoofd- en medetellers (10)
- bijdrage aan broedsuccesonderzoek: meldingen van nestaanduidend gedrag van drie doelsoorten

COMMUNICATIE MET EN OPLEIDING VAN VRIJWILLIGERS

- Deadlines van telrondes, aankondigingen van activiteiten, interactie i.v.m. broedsuccesonderzoek, ... via onze communicatiekanalen:
 - Nieuwsbrief
 - WhatsAppgroepen, onderverdeeld per landbouwstreek
- Opleiding
 - opleidingsmomenten in het veld
 - webinars voorafgaand aan het telseizoen
 - tussentijdse ondersteuning
- Seizoensafsluiters

EVOLUTIE VAN DE VRIJWILLIGERSAANTALLEN

- Doelstellingen:
 - in pilootfase MAS (2023): 10% vrijwillig getelde punten
 - bij volledige uitrol MAS: 25% vrijwillig getelde punten na 5 jaar
- Resultaten in 2025:
 - 97 vrijwillige hoofdtellers (= exclusief Plan Leeuwerik Bilzen en MAS LO / medetellers)
 - 651 van de 1.607 meetpunten = 40,5%

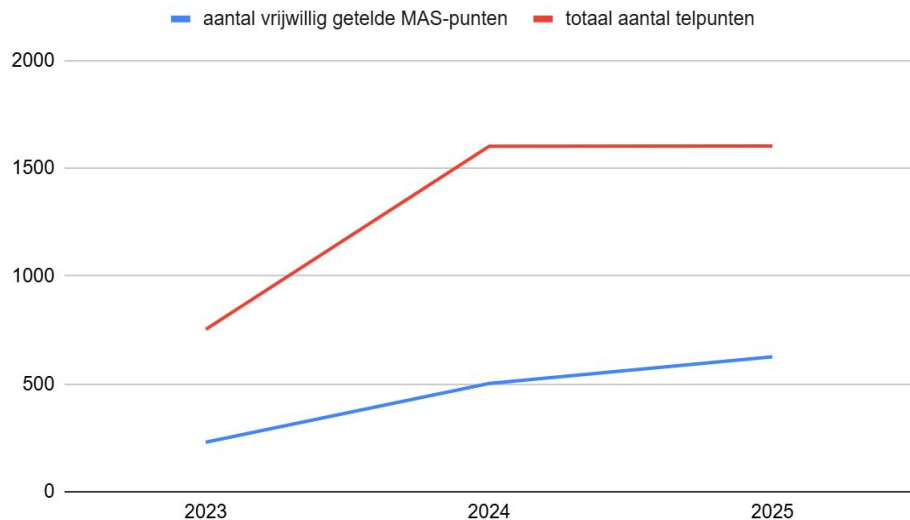
VRIJWILLIGERS MAS VLAANDEREN IN 2025

1.600 telpunten

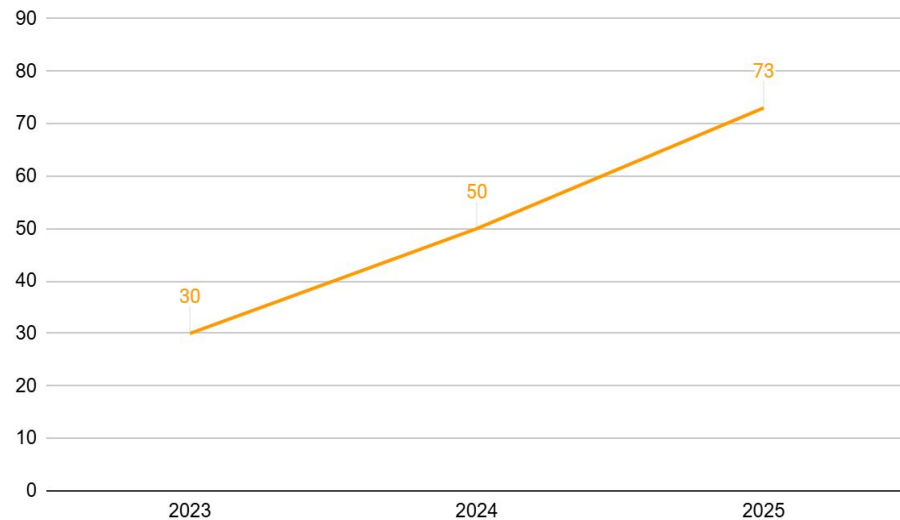
Van 30% naar 40% vrijwilligerspunten (2023 vs. 2025)

Aantal vrijwilligers verdubbeld (2023 vs. 2025)

Aantal MAS telpunten

Aantal vrijwilligers MAS Vlaanderen

CONCLUSIE VRIJWILLIGERSWERKING

- Vrijwillige monitoring landbouwgebied: moeilijker dan natuurgebied
- Belang van gerichte communicatie en terugkoppeling:
 - focus op bijdragers aan eerdere telprojecten
 - stimulans: resultaten / trends van boerenlandvogels
 - terugkoppeling om uitval te beperken
- Vrijwilligerswerking = jaarronde wisselwerking d.m.v. vorming, activiteiten en feedback
- Nood aan terugkoppeling van tussentijdse resultaten
- Draagvlak voor natuur in landbouwgebied

Vlaanderen
is wetenschap

Dataverwerking

1. Data-check tijdens en na veldseizoen

- a. alle punten geteld en ingevoerd
- b. timing gerespecteerd
- c. (invoer)fouten

2. Nabewerking

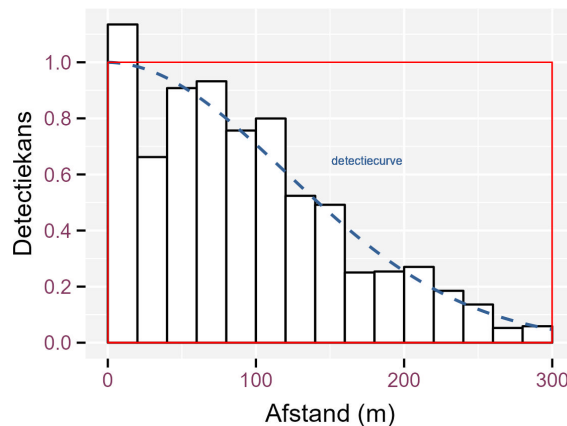
- ☐ datumgrenzen evalueren en toepassen
- ☐ knippen onvolledige punten
- ☐ weglaten broedcode 0 (behalve roofvogels)
- ☐ waarnemingen buiten 300m straal en over (taal)grens

Tabel 2.2: Omvang van de dataset per jaar, met het aantal waargenomen soorten, het aantal waarnemingen, het aantal meetpunten en het aantal bezoeken

Jaar	Soorten	Waarnemingen	Meetpunten	Bezoeken
2023	143	30337	561	2241
2024	176	71398	1204	4804
2025	180	70517	1204	4811

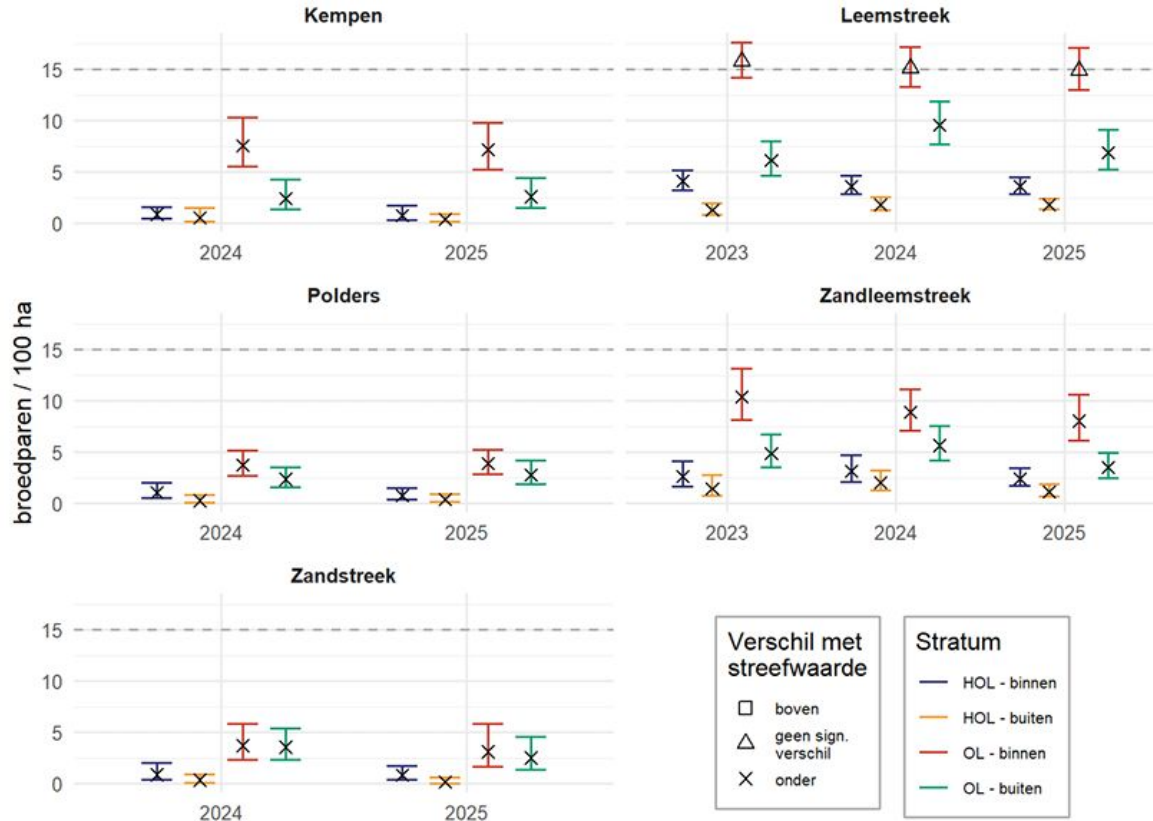
Dichtheden: Distance sampling

- Schatting van de proportie gedetecteerde dieren
 - *Gemiddelde detectiekans*
- Extrapolatie naar totaal aantal dieren
 - Rode box is verwachte, uniforme, verdeling van de waarnemingen
 - ☐ Detectiekans 1
 - Oppervlakte staafjes = proportie gedetecteerd
 - ☐ Parametrische fit → *detectiecurve*
 - ☐ Gemiddelde detectiekans = oppervlakte onder de curve

Resultaten

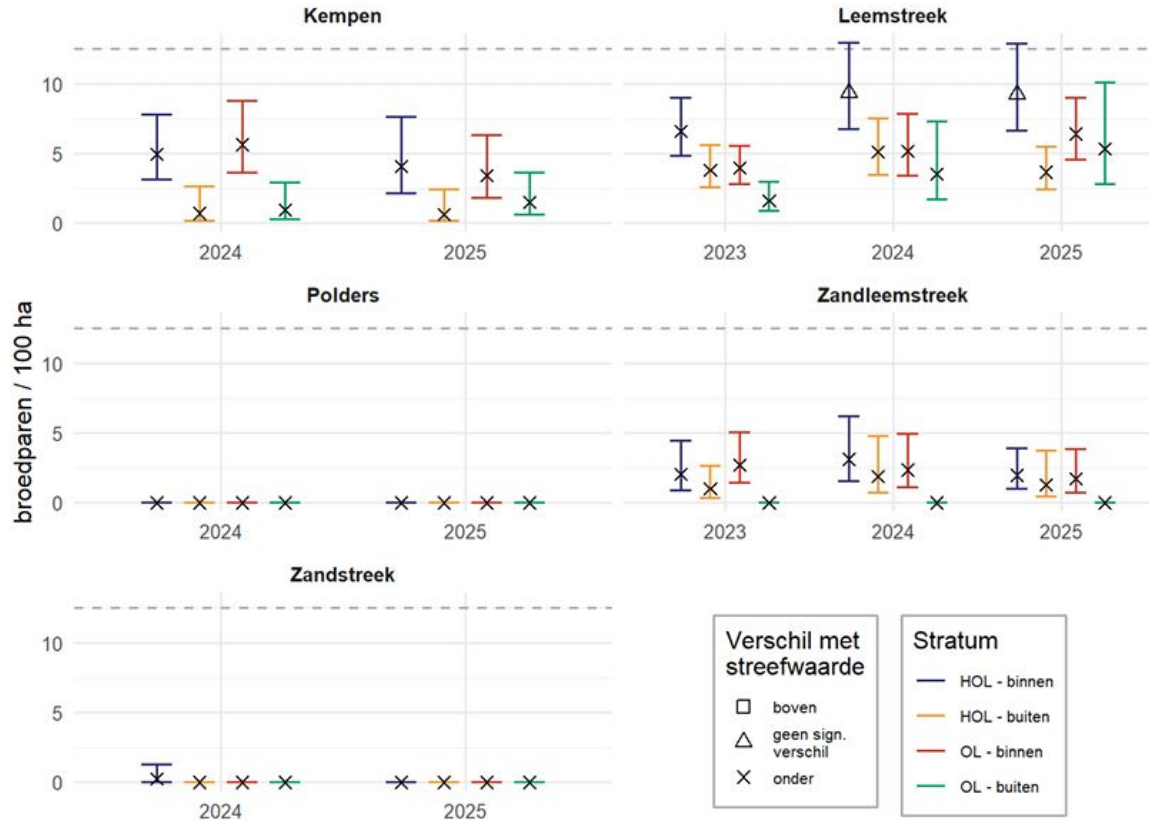
Vershil streefwaarde densiteiten

Veldleeuwerik

Resultaten

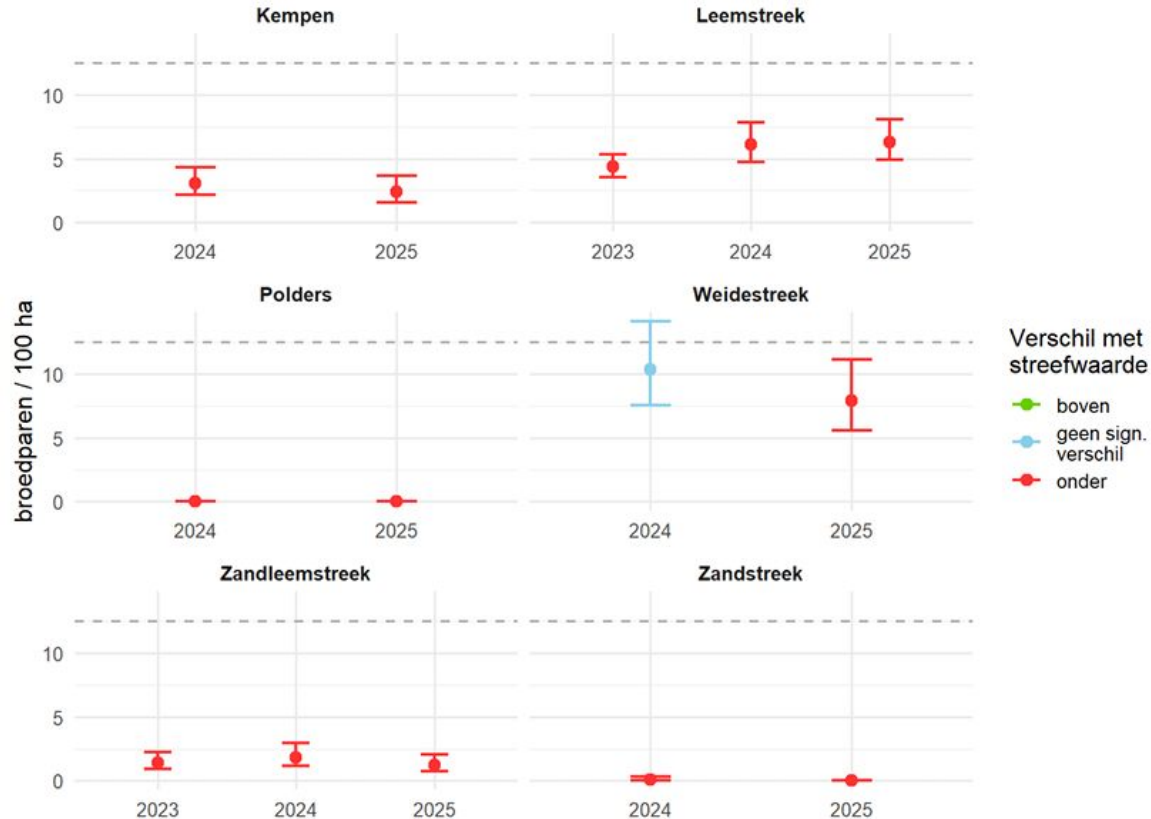
Vershil streefwaarde densiteiten

Geelgors

Resultaten

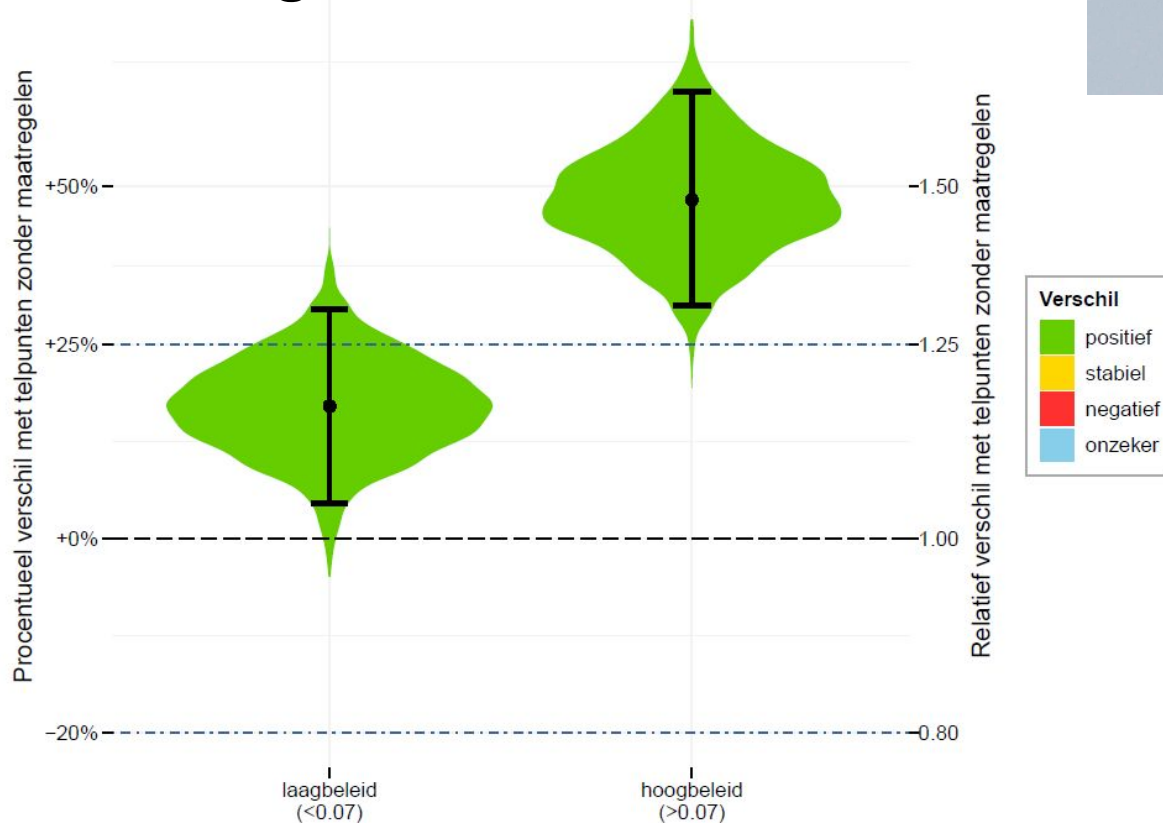
Vershil streefwaarde densiteiten

Geelgors

Resultaten

Vershil dekking beheerovereenkomsten

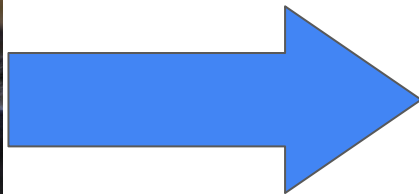
Veldleeuwerik

Resultaten

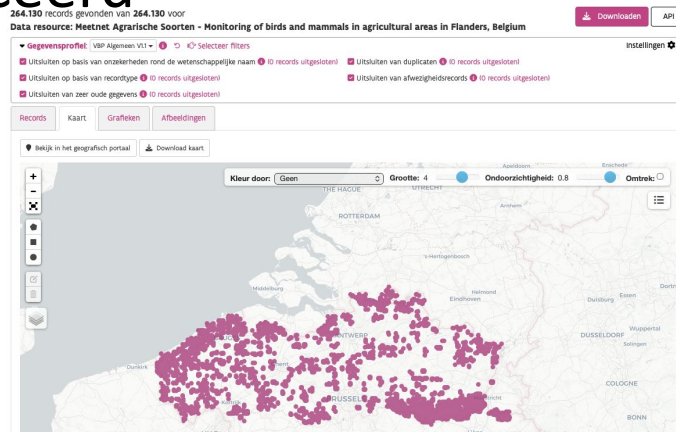
- Referentiejaar 2025 index landbouvvogels (EU-natuurherstelverordening en Farmland Bird Index rapportage)
- Aanvulling nieuwe broedvogelatlas
- Update kansenskaart SBP akkervogels
- Basis voor monitoring effectiviteit maatregelen en omgevingsfactoren
- Data open source

Vogels en zoogdieren - waar vind je de data?

Waarnemingen via
GBIF gepubliceerd

... en in het VBP
terug te vinden!

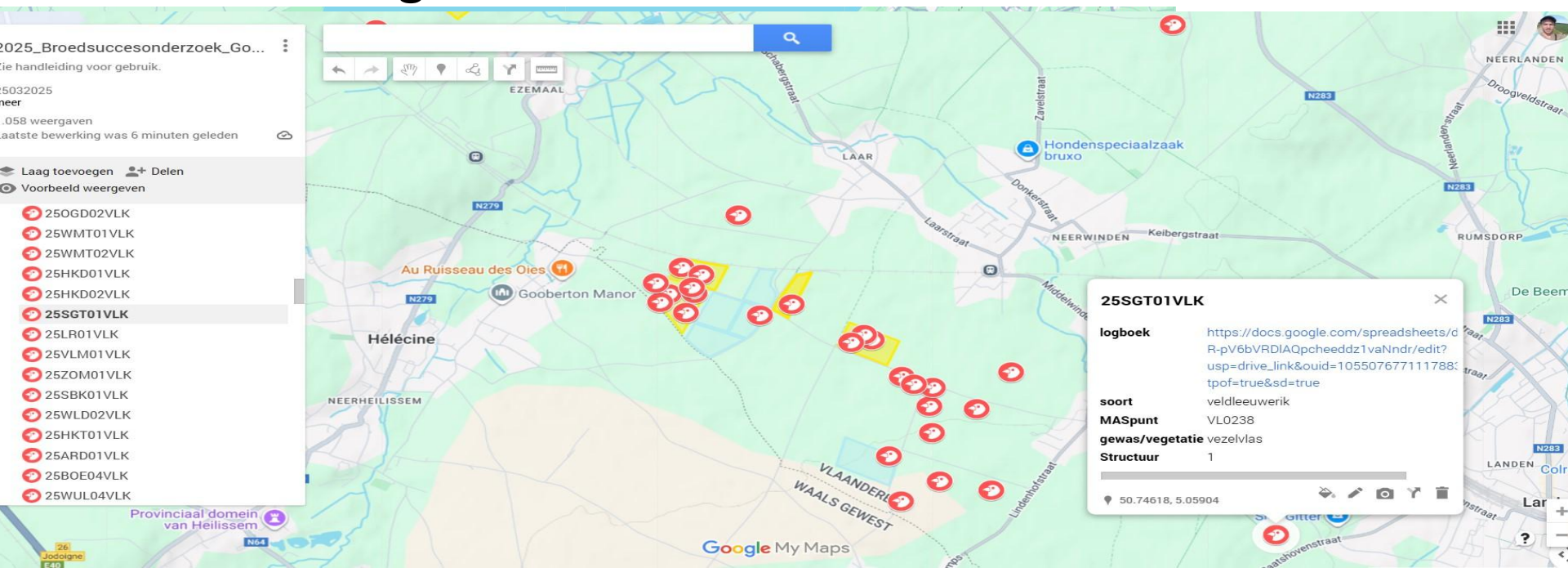
*MAS > 260k
waarnemingen*

Resultaten broedsucces: veldleeuwerik

Resultaten broedsucces: veldleeuwerik

- 81 territoria opgevolgd a.d.h.v. logboeken
- 52 broedgevallen gedetecteerd => foerageerprotocols
- 21 nesten gevonden

Resultaten broedsucces: veldleeuwerik

Vlaanderen
is wetenschap

Conclusies en aanbevelingen

- Potentieel van MAS methodiek aangetoond
 - regionale verschillen
 - densiteiten berekenen per stratum of kaartmodel
- (Kosten-) efficiënt meetnet (groeiende meerwaarde vrijwilligers)
- Geen correlatie areaal BOs en akkervogelpopulaties
 - Belang controlegebieden aangetoond
 - Belang opschaling en continuering aangetoond
- Afstemming met ABV en (vrijwilligers-)monitoring
- Nood aan effectiviteitsmonitoring en micro-onderzoek
- GLB middelen voorzien hiervoor